

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МЕЛІТОПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

Природничо-географічний факультет
Кафедра права

ЗАТВЕРДЖЕНО НА ЗАСІДАННІ
КАФЕДРИ
Завідувач кафедри
_____ / О.Г. Предместніков

Робоча програма практики
Навчальна практика (ознайомча)
для здобувачів вищої освіти
Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань 08 Право

Спеціальність 081 Право

Освітня програма Право

Запоріжжя, 2024

Розробник:

Розумейко Дмитро Олексійович, асистент

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми _____

О.І. Нікітенко

Робоча програма навчальної практики (ознайомча) складена відповідно до освітньої програми підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми Право

1. Мета практики:

Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування на базі отриманих у вищому навчальному закладі знань професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності бакалавра права.

2. Перелік програмних компетентностей, які набуваються під час практики:

2.1. Інтегральна компетентність (ІК):

➤ здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі у галузі правничої діяльності.

2.2. Загальні компетентності (ЗК):

- здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу (ЗК 1);
- знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності (ЗК 3);
- здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово (ЗК 4);
- здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології (ЗК 6);
- здатність працювати в команді (ЗК 9).

2.3. Спеціальні (фахові, предметні компетентності) (СК):

- здатність застосовувати знання з основ теорії та філософії права, знання і розуміння структури правничої професії та її ролі у суспільстві (СК 1);
- здатність аналізувати ретроспективи розвитку правових явищ та процесів у контексті їх впливу на сучасну правову систему (СК 2);
- цінування та повага до гідності людини як найвищої соціальної цінності, розуміння її правової природи (СК 3);
- здатність використовувати різноманітні інформаційні джерела для повного та всебічного встановлення певних обставин (СК 10);
- здатність до критичного та системного аналізу правових явищ (СК 13).

3. Заплановані програмні результати навчання:

Програмні результати навчання (РН):

- визначати переконливість аргументів у процесі оцінки заздалегідь невідомих умов та обставин (РН 1);
- проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел (РН 3);
- оцінювати недоліки і переваги певних правових аргументів, аналізуючи відому проблему (РН 6);

- вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології (РН 10);
- працювати в команді, забезпечуючи виконання завдань команди (РН 17);
- виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки (РН 20).

4. Бази проходження практики

Таблиця 1

№	Назва бази практики	№ договору та дата його укладання	Дата закінчення терміну дії договору
1.	Юридична клініка «Вікторія» Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького		безстроковий

5. Зміст практики

5.1. Опис навчальної практики (ознайомча)

Таблиця 2

Найменування показників	Ступінь вищої освіти галузь знань, спеціальність, освітня програма	Характеристика практики
Кредитів: 3 Загальна кількість годин – 90 Тижневих годин: 40	Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський) Галузь знань – 08 Право Спеціальність – 081 Право Освітня програма – Право	Назва практики: навчальна практика (ознайомча) Семестр: IV Термін проходження практики: два тижні Вид контролю: залік

5.2. Програма навчальної практики

ВСТУП

Навчальна практика (ознайомча) для здобувачів вищої освіти є важливою складовою частиною навчального процесу. При проходженні навчальної практики здобувачі вищої освіти закріплюють і поглиблюють теоретичні знання, одержані під час вивчення загальних та спеціальних юридичних навчальних дисциплін. В період навчальної практики здобувачі вищої освіти стають учасниками практичної діяльності, вчать здійснювати дії, пов'язані із захистом прав і законних інтересів людини та громадянина.

Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування на базі отриманих у вищому навчальному закладі знань професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Завданнями навчальної практики є:

- ознайомлення та аналіз відомчих нормативних актів, які регулюють діяльність Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького;
- закріплення знань з юридичних дисциплін та навичок їх застосування;

- розвинення навичок самостійної пошукової та аналітичної діяльності, самоорганізації та виконавської дисципліни, творчого підходу до розв'язання навчальних завдань;
- вироблення професійної позиції щодо пріоритету прав людини;
- удосконалення володіння юридичною термінологією, письмовою мовою та вміннями вести публічне обговорення проблематики юридичних дисциплін.

БЛОК І.

Відомчі нормативні акти, які регулюють окремі напрями діяльності Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького

Тема 1. Стратегія розвитку МДПУ імені Б. Хмельницького 2023-2028 роки

Змістовна характеристика Стратегії розвитку Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького на 2023-2028 роки (наказ № 61/01-05 від 10.11.2023 р.). Концептуальні засади стратегії розвитку університету та функціональні напрями стратегії розвитку університету: пріоритети, завдання, умови та заходи реалізації.

Тема 2. Принципи та процедури забезпечення якості вищої освіти в МДПУ імені Б. Хмельницького

Змістовна характеристика внутрішніх положень університету у напрямку забезпечення якості вищої освіти:

Положення Про організацію освітнього процесу в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (П-435-52-25-2021, редакція 09, наказ № 30/01-05 від 31.08.2021 р.);

Настанова з якості в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (Н-464-52-96-2022, редакція 01, наказ № 50/01-05 від 29.11.2022 р.);

Політика у сфері якості в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (П-465-52-96-2022, редакція 01, наказ № 50/01-05 від 29.11.2022 р.);

Положення Про систему внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (П-479-48-96-2023, редакція 03, наказ № 21/01-05 від 02.05.2023 р.);

Положення Про участь здобувачів вищої освіти у забезпеченні якості освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (П-480-48-96-2023, редакція 04, наказ № 21/01-05 від 02.05.2023 р.);

Положення Про реалізацію права на академічну мобільність учасниками освітнього процесу Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (П-459-52-96-2022, редакція 02, наказ № 40/01-05 від 27.09.2022 р.).

Тема 3. Принципи, засади, права та обов'язки студентського самоврядування в МДПУ імені Б. Хмельницького

Змістовна характеристика внутрішніх положень університету у напрямку забезпечення прав та обов'язків студентів університету:

Положення про студентське самоврядування в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (П-466-52-96-2022, редакція 03 від 16.12.2022 р.);

Тема 4. Юридична клініка «Вікторія»

Роль юридичної клініки в системі освіти та суспільства: загальнотеоретичні та практичні аспекти роботи.

Мета, завдання, напрямки роботи юридичної клініки «Вікторія» (кафедра права МДПУ імені Б. Хмельницького).

БЛОК II. ОБОВ'ЯЗКОВІ ОСВІТНІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ «ПРАВО»

Тема 5. Теорія держави і права

Формування у здобувачів вищої освіти цілісного розуміння основних закономірностей виникнення, розвитку і функціонування держави і права та оволодіння ними понятійним апаратом теорії держави і права.

Виконання індивідуальних практичних завдань.

Тема 6. Юридична деонтологія

В умовах розбудови незалежної Української держави постала нагальна потреба у висококваліфікованих фахівцях у сфері права, які б на високому рівні відстоювали права, гідність і честь людини, були носіями правди та справедливості, гуманізму, служили еталоном виконання свого професійного обов'язку правника.

Зміст права як особливої форми самоорганізації – правові норми, правові акти, правовідносини, правопорядок, поряд з моральними, психологічними, професійними, етичними, естетичними вимогами, які регламентують ставлення спеціаліста до об'єктивної праці, основи логічного міркування в професійній діяльності юристів.

Виконання індивідуальних практичних завдань.

Тема 7. Історія держави і права

Формування у здобувачів вищої освіти як майбутніх висококваліфікованих спеціалістів необхідного базису знань про світові типи державно-правових систем з історією виникнення і розвитку головних інститутів держави і права, висвітлення закономірностей та напрямів їх розвитку, вироблення вмінь самостійно аналізувати як окремі нормативні акти, так і більш загальні державно-правові явища.

Виконання індивідуальних практичних завдань.

Тема 8. Судові та правоохоронні органи України

Формування у здобувачів вищої освіти загального розуміння сутності судової та правоохоронної діяльності та допомога їм ґрунтовніше засвоїти

галузеві юридичні дисципліни при вивченні діяльності судових та правоохоронних органів щодо застосування права, забезпечення законності і правопорядку в Україні.

Виконання індивідуальних практичних завдань.

Тема 9. Конституційне та муніципальне право

Вивчення конституційно-правових явищ, інститутів і норм вітчизняного конституційного права, процесів, пов'язаних з їхнім становленням, розвитком та функціонуванням. Зміст основних інститутів конституційного права України.

Виконання індивідуальних практичних завдань.

5.3. Індивідуальні завдання

Таблиця 3

№ з/п	Індивідуальне завдання
1.	Виконання індивідуальних практичних завдань з освітнього компоненту «Теорія держави і права»
2.	Виконання індивідуальних практичних завдань з освітнього компоненту «Юридична деонтологія»
3.	Виконання індивідуальних практичних завдань з освітнього компоненту «Історія держави і права»
4.	Виконання індивідуальних практичних завдань з освітнього компоненту «Судові та правоохоронні органи України»
5.	Виконання індивідуальних практичних завдань з освітнього компоненту «Конституційне та муніципальне право»

6. Форми і методи контролю

Поточний	Періодичний	Підсумковий (семестровий)
1. Вирішення ситуативних задач та завдань; 2. Поточна перевірка звітної документації здобувачів вищої освіти у письмовому вигляді про виконання плану та індивідуальних завдань практики	Письмова та періодична усна звітність здобувачів вищої освіти про виконання програми навчальної практики. 1. Перша звітність наприкінці першого тижня практики (завдання Блоку 1). 2. Друга звітність наприкінці другого тижня практики (завдання Блоку 2).	Звітна документація з практики надається здобувачем вищої освіти керівнику практики. Захист практики відбувається в усній формі. В результаті захисту здобувач вищої освіти отримує підсумкову оцінку (зараховано або незараховано)

7. Вимоги щодо оформлення звітної документації про проходження практики

Після завершення терміну проходження практики здобувач вищої освіти має надати на кафедру права щоденник про проходження практики, підписаний і засвідчений керівником практики.

Кожен здобувач вищої освіти, який направляється для проходження навчальної практики отримує в електронному вигляді щоденник. У період проходження навчальної практики здобувач вищої освіти має систематично та грамотно та охайно заповнювати щоденник та відтворювати в ньому зміст та обсяг виконаної роботи.

Зміст щоденника охоплює всю програму практики. Щоденник необхідно заповнювати кожен день, фіксуючи в ньому весь обсяг виконаної роботи.

У щоденнику здобувач вищої освіти коротко та змістовно має надати конкретну відповідь на визначене завдання.

Наприклад:

Дата:
Завдання: Проаналізуйте Положення Про участь здобувачів вищої освіти у забезпеченні якості освіти в Мелітопольському державному педагогічному університеті імені Богдана Хмельницького (П-480-48-96-2023, редакція 04, наказ № 21/01-05 від 02.05.2023 р.)
URL:
Конспект:
Відмітка про виконання (керівник практики)

Щоденник практики має бути повністю заповнений, пронумерований та у роздрукованому вигляді наданий на рецензування керівнику практики. Здобувач вищої освіти може підготувати (за бажанням) окремі авторські електронні презентації із завдань практики.

Рекомендації щодо підготовки мультимедійних презентацій-доповідей (з використанням Microsoft Power Point).

Мультимедійна презентація-доповідь – це інструмент, що дозволяє передавати інформацію у візуалізованому, схематичному вигляді, що підвищує її цінність.

1. Загальні вимоги:

1.1. Наявність титульного слайда, на якому зазначаються: тема доповіді, ПІБ здобувача вищої освіти, група, спеціальність (освітня Програма);

1.2. Дотримання єдиного стилю оформлення усіх слайдів; дотримання прийнятих правил орфографії, пунктуації, скорочень і правил оформлення тексту (відсутність точки в заголовках тощо);

1.3. Перелік використаних джерел (на останньому слайді); обсяг не менше 15 слайдів.

2. Вимоги до дизайну:

2.1. Використання не більше трьох кольорів на одному слайді (один для фону, другий для заголовків, третій для тексту);

2.2. Під час вибору кольору тексту та заливки діаграм дотримуватись правила трьох кольорів – використовувати три основні кольори та їх відтінки;

2.3. Уникати зміни фону слайдів (у виключних випадках, використовувати комфортні тони).

3. Вимоги до вмісту слайдів:

3.1. На слайді бажано подавати одне ключове поняття, 7–8 рядків тексту; одну діаграму з аналітичним коментарем; одну схему SmartArt; зміст презентації має відповідати меті та завданням доповіді;

3.2. Розташування інформації на слайді – переважно горизонтальне, зверху вниз по головній діагоналі;

3.3. Найбільш важлива інформація має розташовуватися в центрі екрана;

3.4. Якщо на слайді картинка – напис розміщується під нею.

4. Вимоги до тексту:

4.1. Стислість і лаконічність викладу;

4.2. Максимальна інформативність тексту;

4.3. Для подання текстового матеріалу використовувати шрифт з розміром – 20-24 пт;

4.4. Форматувати текст по ширині.

5. Вимоги до візуального й анімаційного ряду:

5.1. Матеріал має бути структурований, у тому числі в схемах та організаційних діаграмах;

5.2. Матеріал у разі потреби підкріплювати доречними графічними зображеннями та відео-фрагментами;

5.3. Цифрові дані краще подавати у вигляді таблиць та діаграм;

5.4. Якість зображення (чіткість фотографії, картинки тощо);

5.5. Якість музичного ряду (за потреби);

5.6. Ефекти анімації застосовувати для акцентування уваги на визначених моментах, поетапного виведення вмісту слайда на екран, для демонстрації руху або послідовності дій.

Здобувач вищої освіти має право зробити висновки та пропозиції щодо подальшого удосконалення роботи бази практики.

8. Критерії оцінювання

Оцінювання здійснюється за національною шкалою та шкалою ECTS.

При оцінюванні навчальної практики враховується виконання програми практики, основної частини звіту та індивідуальних завдань, характеристика керівника практики, щоденник, а також якість їх оформлення. Особлива увага приділяється ставленню здобувача вищої освіти до роботи, його самостійності, вмінню робити відповідні висновки.

Результат заліку вноситься в заліково-екзаменаційну відомість та у залікову книжку здобувача вищої освіти. Підсумки проведення навчальної практики обговорюються щорічно на засіданні кафедри.

Рівень	Загальні критерії, за якими оцінюються навчальні досягнення здобувачів вищої освіти
Високий рівень	<p>Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень теоретичних знань з галузей права, володіє на високому рівні юридичною термінологією; вільно орієнтується в чинному законодавстві, використовує електронні законодавчі бази; доцільно використовує їх для вирішення правових ситуацій; може кваліфіковано тлумачити правові акти.</p> <p>Демонструє високий рівень комунікативних навичок; дотримується етичних правил у професійній діяльності.</p> <p>Демонструє використання навичок роботи з комп'ютером та знання й уміння в галузі сучасних інформаційних технологій для вирішення практичних професійних завдань. Звітна документація подана вчасно та оформлена відповідно до вимог, надана характеристика керівника від бази практики із зазначенням високого рівня проходження практики.</p>
Досить високий	<p>Здобувач вищої освіти демонструє високий рівень теоретичних знань з галузей права, володіє юридичною термінологією; вільно орієнтується в чинному законодавстві, використовує електронні законодавчі бази; доцільно використовує їх для вирішення правових ситуацій; може кваліфіковано тлумачити правові акти.</p> <p>Демонструє високий рівень комунікативних навичок; дотримується етичних правил у професійній діяльності.</p> <p>Демонструє використання навичок роботи з комп'ютером та знання й уміння в галузі сучасних інформаційних технологій для вирішення практичних професійних завдань.</p>

	<p>Проте допускає незначні неточності у підготовці юридичних документів. Звітна документація подана вчасно та оформлена відповідно до вимог, надана характеристика керівника від бази практики із зазначенням досить високого рівня проходження практики.</p>
Середній	<p>Здобувач вищої освіти демонструє посередній рівень теоретичних знань з галузей права, володіє юридичною термінологією; орієнтується в чинному законодавстві, використовує електронні законодавчі бази; доцільно використовує їх для вирішення правових ситуацій; може кваліфіковано тлумачити правові акти.</p> <p>Демонструє належний рівень комунікативних навичок; дотримується етичних правил у професійній діяльності.</p> <p>Демонструє використання навичок роботи з комп'ютером та знання й уміння в галузі сучасних інформаційних технологій для вирішення практичних професійних завдань.</p> <p>Звітна документація подана вчасно та оформлена відповідно до вимог, надана характеристика керівника від бази практики із зазначенням середнього рівня проходження практики.</p>
Задовільний	<p>Здобувач вищої освіти демонструє в цілому добрий рівень теоретичних знань з галузей права, володіє юридичною термінологією, проте допускає помилки при використанні; орієнтується в чинному законодавстві, використовує електронні законодавчі бази, але має проблеми з пошуком підзаконних актів.</p> <p>Демонструє задовільний рівень комунікативних навичок; дотримується етичних правил у професійній діяльності.</p> <p>Демонструє використання навичок роботи з комп'ютером та знання й уміння в галузі сучасних інформаційних технологій для вирішення практичних професійних завдань.</p> <p>Звітна документація подана із затримкою та оформлена відповідно до вимог, надана характеристика керівника від бази практики із зазначенням задовільного рівня проходження практики.</p>
Достатній	<p>Здобувач вищої освіти демонструє достатній рівень теоретичних знань з галузей права, володіє юридичною термінологією, проте допускає помилки при використанні; погано орієнтується в чинному законодавстві, використовує електронні законодавчі бази, має проблеми з пошуком підзаконних актів.</p> <p>Демонструє достатній рівень комунікативних</p>

	<p>навичок; дотримується етичних правил у професійній діяльності.</p> <p>Демонструє використання навичок роботи з комп'ютером та знання й уміння в галузі сучасних інформаційних технологій для вирішення практичних професійних завдань.</p> <p>Звітна документація подана із затримкою та оформлена з порушенням вимог, надана характеристика керівника від бази практики із зазначенням достатнього рівня проходження практики.</p>
Незадовільний	<p>Здобувач вищої освіти демонструє низький рівень теоретичних знань з галузей права, володіє юридичною термінологією, проте допускає помилки при використанні; погано орієнтується в чинному законодавстві, використовує електронні законодавчі бази, має проблеми з пошуком підзаконних актів.</p> <p>Демонструє достатній рівень комунікативних навичок; дотримується етичних правил у професійній діяльності. Демонструє використання навичок роботи з комп'ютером та знання й уміння в галузі сучасних інформаційних технологій для вирішення практичних професійних завдань.</p> <p>Звітна документація подана із затримкою та оформлена з порушенням вимог, надана характеристика керівника від бази практики із зазначенням незадовільного рівня проходження практики.</p>

Підсумкова оцінка за навчальну практику нараховується наступним чином:

Види діяльності	Бали
Заповнення щоденника практики з виконанням індивідуальних завдань	1-80
Захист практики	1-20
Загальна сума балів	1-100

Підсумкова оцінка з практики виставляється в академічний журнал в балах за 100-бальною шкалою, кредитно-трансферною, національною шкалою та в залікову книжку здобувача вищої освіти у відповідній графі.

Підсумки складання заліку

Сума балів	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
90-100	A	зараховано
82-89	B	

74-81	C	не зараховано
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	
1-34	F	

9. Підведення підсумків

Підсумком проходження навчальної практики є заповнення щоденника практики та його захист на кафедрі права. При захисті наданих здобувачем вищої освіти матеріалів про проходження практики оцінюється вміння:

1. Користуватися положеннями Конституції України, джерелами та конкретними нормами права; аналізувати зміст історичних та сучасних правових документів, з'ясувати для себе та роз'яснити іншим зміст закону, застосовувати на практиці норми права; аргументовано висловлювати свою думку та вміти відстоювати свою позицію, користуватися правничою літературою; правильно користуватися професійною термінологією.

2. Аналізувати конкретні явища та застосовувати професійні знання для оцінки фактів, що мають юридичне значення, керуватись у своїй поведінці вимогами моральних і правових норм.

Оцінюються практичні навички роботи з правничим матеріалом, навички щодо аналізу нормативних документів (накази, договори, угоди, статті законів тощо); використання знань, отриманих при вивченні навчальних дисциплін; послідовність викладу матеріалу, наявність та обсяг підготовлених практикантом матеріалів до звіту.

10. Перелік навчально-методичної літератури

1. Афанасьєва М.В., Бальцій Ю.Ю., Батан Ю.Д. Конституційне право України : прагматичний курс. Одеса: Юридична література, 2017. 256 с.
2. Богатирьов І.Г., Макушев П.В., Торяник В.М. Юридична деонтологія. Харків, 2009. 212 с.
3. Бойко І.Й., Кобилецький М.М., Ясінська Л.З. Історія держави: право України: практикум для студентів юридичних спеціальностей вищих навчальних закладів України. Дрогобич: Коло, 2011. 332 с.
4. Боняк В.О., Завгородній В.А., Самотуда А.В., Філянїна Л.А. Конституційне право України : навчальний посібник для підготовки до іспиту за кредитно-модульною системою навчання. Дніпро, 2017. 293 с.
5. Бостан Л.М., Бостан С.К. Історія держави і права зарубіжних країн : навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 730 с.
6. Бурбика М.М., Уткіна М.С. Судові та правоохоронні органи (у схемах і таблицях): навчальний посібник. Суми: Сумський державний університет, 2016. 123 с.
7. Гапотій В.Д., Письменицький А.А. Судові, правоохоронні та правозахисні структури України: навчальний посібник. Мелітополь: ФОП Однорог Т.В., 2018. 224 с.
8. Глиняний В.П. Історія держави і права зарубіжних країн : навчальний посібник. Київ: Істина, 2005. 768 с.
9. Гусарєв С.Д., Тихомиров О.Д. Юридична деонтологія (Основи юридичної діяльності): навчальний посібник. Київ : Знання, 2008. 495 с.
10. Загальна теорія права: Підручник / за заг. ред. М.І. Козюбри. Київ: Ваїте, 2015. 392 с.
11. Зайчук О.В., Заєць А.П., Журавський В.С., Копиленко О.Л., Оніщенко Н.М. Теорія держави і права. Академічний курс: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2008. 688 с.
12. Історія держави і права України. Академічний курс : підручник: у 2 т. / за ред. В.Я. Тація., А.Й. Рогожина. Київ: Ін Юре, 2000. Т. 2. 580 с.
13. Історія держави і права України. Академічний курс: підручник: у 2-х т. / за ред. В.Я. Тація, А.Й. Рогожина. Київ: Ін Юре, 2000. Т. 1. 648 с.
14. Конституція України. Офіційний текст. Київ : Алерта. 2019. 80 с.
15. Молдован А.В., Богдан Л.С. Юридична деонтологія. Вступ до спеціальності: Навчальний посібник. 2015. 224 с.
16. Організація судових та правоохоронних органів: підручник / за ред. І.Є. Марочкина. Харків: Право, 2013. 448 с.
17. Петришин О.В., Погребняк С.П., Смородинський В.С. Теорія держави і права. Харків: Право, 2015. 368 с.
18. Погорілко В.Ф., Федоренко В.Л. Конституційне право України: підручник. Київ: «Ліра К», 2014. 560 с.
19. Попенко Я.В., Гапотій В.Д., Куйбіда Є.О. Історія держави і права зарубіжних країн (Стародавній світ та доба Середньовіччя): підручник для

студентів вищих навчальних закладів. Мелітополь: Вид-во МДПУ ім. Б.Хмельницького, 2015. 603 с.

20. Скакун О.Ф. Теорія права і держави: Підручник. Київ: Алерта, 2017. 528 с.

21. Сливка С.С. Юридична деонтологія: Навчальний посібник. Київ: Атіка, 2008. 296 с.

22. Совгіря О.В., Шукліна Н.Г. Конституційне право України. Повний курс: навчальний посібник. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 556 с.

23. Судові та правоохоронні органи України: Навчальний посібник / за заг. ред. П.Д. Біленчука. Київ: Атіка, 2011. 328 с.

24. Теорія держави і права : навч. посіб. / за заг. ред. Л.М. Стрельбицької. Київ : Кондор-Видавництво, 2016. 332 с.

25. Терлюк І.Я. Історія держави і права України: навчальний посібник. Київ: Атіка, 2011. 944 с.

26. Тетарчук І., Дяків Т. Теорія держави і права : навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2017. 184 с.

27. Тимченко С.М. Судові та правоохоронні органи України. Навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2004. 304 с.

28. Фрицький О.Ф. Конституційне право України: підручник. Київ: Юрінком Інтер, 2004. 536 с.

29. Хома Н.М. Історія держави та права зарубіжних країн: навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Львів: «Новий Світ2000», 2008. 475 с.

30. Юридична деонтологія : підручник / заг. ред. О.В. Петришина. Харків: Право, 2014. 248 с.